

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ivanky Havlíkové a soudkyně JUDr. Naděždy Řehákové a Mgr. Ing. Silvie Svobodové v právní věci

žalobkyně: **Z. Š.**
bytem XXX

proti

žalované: **Česká advokátní komora**
se sídlem Národní 16, Praha 1

o žalobě proti rozhodnutím žalované ze dne 28. 11. 2024, č. j. 10.04-000093/24-0002, a ze dne 29. 11. 2024, č. j. 10.04-000110/24-0002,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění

Vymezení věci

Shodu s prvopisem potvrzuje

1. Žalobkyně se podanou žalobou domáhala přezkoumání v záhlaví uvedených rozhodnutí žalované. Prvním žalobou napadeným rozhodnutím bylo rozhodnuto o žádosti žalobkyně ze dne 25. 10. 2024, o určení advokáta k poskytnutí právní služby za úplatu dle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii (ZA) k zastoupení v řízení před Nejvyšším správním soudem (NSS) ve věci sp. zn. 5 As 258/2024, o kasační stížnosti proti rozsudku Městského soudu v Praze (MS) ze dne 30. 8. 2024, č. j. 3 A 58/2023-37, doručené žalované dne 29. 10. 2024 (žádost I.) tak, že se žalobkyni advokát k poskytnutí právní služby za úplatu dle § 18c ZA neurčuje (napadené rozhodnutí I.). Druhým žalobou napadeným rozhodnutím bylo rozhodnuto o žádosti žalobkyně ze dne 6. 11. 2024, o určení advokáta k poskytnutí právní služby za úplatu dle § 18c ZA k zastoupení v řízení před Ústavním soudem (ÚS) o ústavní stížnosti proti usnesení NSS ze dne 12. 9. 2024, č. j. 2 Afs 131/2024-45, doručené žalované dne 7. 11. 2024 (žádost II.) tak, že se žalobkyni advokát k poskytnutí právní služby za úplatu dle § 18c ZA neurčuje (napadené rozhodnutí II.).
2. Z odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí I. vyplynulo, že žalobkyně v žádosti I. neuvedla datum doručení posledního rozhodnutí orgánu, přičemž je třeba takové datum uvést k ověření včasnosti její žádosti, což se nestalo. K tomu žalovaná poukázala na § 102 s. ř. s. (kasační stížnost jako opravný prostředek proti rozhodnutí MS) a § 106 odst. 2 s. ř. s. (lhůta pro podání kasační stížnosti). Žalobkyně tak neprokázala, že je žádost I. včasná dle § 18 odst. 2 ZA. Žalobkyně rovněž neuvedla jména dvou oslovených advokátů, kteří ji odmítli poskytnout požadovanou právní službu ve smyslu § 18c odst. 3 ZA. Neosvědčila nemožnost zajištění si právní služby jinak, tj. na smluvním základě dle § 18 odst. 2 ZA, přičemž je v dispozici žalobkyně/žadatelky, které advokáty a jakým způsobem osloví. Žalovaná konstatovala, že vede seznam advokátů, v němž je možno advokáty vyhledat dle předem zvolených kritérií. Pokud nejméně dva oslovení advokáti nepřevzou právní zastoupení, je nutno tuto skutečnost doložit žalované dle § 18c odst. 3 citovaného zákona, to žalobkyně neučinila. K tomu žalovaná poukázala na judikaturu Městského soudu v Praze a NSS. Žalobkyni jsou přitom velmi dobře známy podmínky určování advokátů komorou, neboť je jednou z nejčastějších žadatelů, setrvale však odmítá tyto podmínky respektovat, což hraničí se zneužíváním práva. Uzavřela, že žalobkyně nesplnila podmínky dle § 18 odst. 2 a § 18c odst. 3 ZA, s nimiž zákon o advokacii spojuje vznik práva na určení advokáta k poskytnutí právní služby za úplatu, proto nebylo žádosti I. vyhověno.
3. Z odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí II. vyplynulo, že žalobkyně neuvedla jména dvou oslovených advokátů, kteří ji odmítli poskytnout požadovanou právní službu ve smyslu § 18c odst. 3 ZA. Neosvědčila nemožnost zajištění si právní služby jinak, tj. na smluvním základě dle § 18 odst. 2 ZA, přičemž je v dispozici žalobkyně/žadatelky, které advokáty a jakým způsobem osloví. Žalovaná konstatovala, že vede seznam advokátů, v němž je možno advokáty vyhledat dle předem zvolených kritérií. Pokud nejméně dva oslovení advokáti nepřevzou právní zastoupení, je nutno tuto skutečnost doložit žalované dle § 18c odst. 3 citovaného zákona, to žalobkyně neučinila. K tomu žalovaná poukázala na judikaturu Městského soudu v Praze a NSS. Žalobkyni jsou přitom velmi dobře známy podmínky určování advokátů komorou, neboť je jednou z nejčastějších žadatelů, setrvale však odmítá tyto podmínky respektovat, což hraničí se zneužíváním práva. Uzavřela, že žalobkyně nesplnila podmínky dle § 18 odst. 2 a § 18c odst. 3 ZA, s nimiž zákon o advokacii spojuje vznik práva na určení advokáta k poskytnutí právní služby za úplatu, proto nebylo žádosti II. vyhověno.

Žaloba

Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

4. Žalobkyně v žalobě uvedla, že zaslala žalované vyplněný formulář s žádostmi I. a II. S přílohami. Tvrdila, že ve výrocích žalované v obou rozhodnutích není uvedeno, v jaké věci se advokát neurčuje, proto jsou nepřezkoumatelná. Žalovaná v rozhodnutích nezaujala stanovisko k novele zákona o advokacii, čímž potvrdila, že si je vědoma neurčení advokáta ve výrocích svých rozhodnutí. Žalovaná současně uvedla § 18c, který se ale týká bezplatné právní služby, její rozhodnutí jsou tak vnitřně rozporná, neboť zákon o advokacii ani po novele nepočítá s určením advokáta za úplatu. Z důvodu neexistence zákonného podkladu jsou obě rozhodnutí žalované nicotná. K tomu žalobkyně polemizovala se závěry rozsudku zdejšího soudu ze dne 23. 1. 2025, č. j. 15 A 57/2024-53. Dále poukázala na rozsudek MS ze dne 22. 8. 2024, č. j. 10 A 41/2024-47, který protiústavnost novely zákona o advokacii neshledal. Měla za to, že žádným soudem nebyla vyřešena otázka úpravy zákona o advokacii po novele ve vztahu k majetným žadatelům, proto žádala, aby soud vyslovil nicotnost obou rozhodnutí žalované. K otázce (ne)včasnosti žádosti I. poukázala na závěry rozsudku NSS ze dne 17. 5. 2023, č. j. 9 As 122/2022-36 s tím, že podání ústavní/kasační stížnosti lze zjistit nahlédnutím na internetové stránky daného soudu.
5. Dle žalobkyně tak žalovaná zatížila řízení vadami, které způsobují nicotnost, resp. nezákonnost jejích rozhodnutí, důsledkem čehož je odepření jejího práva na přístup k soudu dle čl. 36 odst. 1 a práva na právní pomoc dle čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (Listina).
6. Žalobkyně žádala, aby soud vyslovil nicotnost obou žalobou napadených rozhodnutí žalované, ev. je zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení.

Vyjádření žalované

7. V písemném vyjádření k žalobě žalovaná poukázala na novou právní úpravu určování advokátů po zásahu Ústavního soudu do textu ZA nálezem ve věci sp. zn. PL. ÚS 44/21 s tím, že podle § 55a odst. 1 ZA se ustanovení § 37 odst. 3 správního řádu (zákon č. 500/2004 Sb., správní řád) neuplatňuje. Proto nebyla žalobkyně/žadatelka již poučována o aktuálních podmínkách určování advokátů, neboť tohoto poučení se jí dříve dostalo sdělením žalované ze dne 6. 2. 2024, č. j. 10.32-000052/24-0002, ve vztahu k rozhodnutí žalované ve věci sp. zn. 10.01-000080/24, resp. č. j. 10.01-000080/24-0005, ze dne 26. 2. 2024. K tomu doplnila, že i toto její rozhodnutí bylo napadeno správní žalobou vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 10 A 33/2024.
7. Žalovaná konstatovala, že stejně (za využití institutu poučení) postupovala i v době, kdy nebyl přístup správního soudu a kasačního soudu po uvedeném nálezu ÚS zcela konzistentní (mezi vyhlášením nálezu a účinnosti novely ZA). Ohledně žalobkyně jde např. o poučení ze dne 18. 10. 2023 ve věci vedené žalovanou pod č. j. 10.01-000502/23-002. Jakkoli § 55a ZA platil i v té době (a platí dosud), musela ale komora na nálezu ÚS reagovat. Stejně tak poučila žalobkyni i po účinnosti novely zákona o advokacii, která uvedený nálezu zohlednila. Žalobkyně tak věděla, co žalovaná pro vyřízení žádosti o určení advokáta žádala, a přesto postupovala stále stejně stereotypně, bez ohledu na změnu právní úpravy institutu určování advokátů s účinností od 1. 1. 2024 a poučení, kterých se jí dostalo.
8. Ve vztahu k napadenému rozhodnutí I. žalovaná konstatovala, že o žádosti I. rozhodla podle § 18 odst. 2 a § 18c odst. 3 ZA, neboť žalobkyně jednak neprokázala, že by jí poptávanou právní službu odmítli poskytnout alespoň dva jí oslovení advokáti, ani neprokázala, že je její žádost včasná (neuvedla datum doručení rozhodnutí soudu, které hodlala kasační stížností napadnout).

Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

9. Ve vztahu k napadenému rozhodnutí II. žalovaná uvedla, že žádosti II. žalobkyni nebylo vyhověno podle § 18 odst. 2 a § 18c odst. 3 ZA, neboť žalobkyně neprokázala, že by jí poptávanou právní službu odmítli poskytnout alespoň dva její oslovení advokáti.
10. K oběma žalobou napadeným rozhodnutím žalovaná dále uvedla, že obě žádosti podala žalobkyně v průběhu roku 2024, tedy již za účinnosti zákona 349/2023 Sb., který se týká i novely zákona o advokacii (část 18 články XXX a XXXI), účinný ode dne 1. 1. 2024. Tato Novela mimo jiné přinesla nové znění § 23 odst. 5, které je nutno vztáhnout k § 18 odst. 3 ZA. Poukázala na rozhodovací praxi správních soudů v mezidobí (od účinnosti nálezů ÚS sp. zn. PL. ÚS 44/21 do přijetí Novely), kdy musela hledat nové přístupy k posuzování žádostí obdobných žadatelů. Tedy v době, kdy neexistovala pozitivní právní úprava institutu určování advokáta za úplatu. Definitivní zlom nastal až novou pozitivní právní úpravou novelou zákona o advokacii s účinností od 1. 1. 2024. Od tohoto data musí žalovaná konat a rozhodovat výhradně tak, jak stran žádosti o určení advokáta k poskytnutí právní služby stanovuje aktuálně platné a účinné znění této právní normy. Jakkoli zákon o advokacii vylučuje ze správního řádu povinnost žalované poučovat žadatele, kteří podali žádost o určení advokáta nikoli řádně o tom, jak řádnou žádost podat, přesto tak vzhledem k nové právní úpravě žalovaná i vůči žalobkyni výjimečně postupovala. Není ovšem obsahem, smyslem a účelem zákonné úpravy poučovat následně stejného žadatele o podmínkách určování advokátů, když již tyto podmínky určování zná.
11. Žalovaná se současně dovolávala nenaplněné odpovědnosti žalobkyně za přístup k soudu bez respektu k principu *vigi lantibus i ura*. Pokud chce být žalobkyně tak procesně aktivní vůči soudní moci, a podávat desítky spíše stovky žalob proti nejrozličnějším subjektům práva, má si pro zajištění právní pomoci volit tu nejpřirozenější cestu, tj. advokáta si zvolit a nespolehat na to, že bude úspěšná vůči soudům se žádostí o ustanovení zástupce pro řízení z řad advokátů, resp. vůči žalované se žádostí u určení advokáta k poskytnutí právní služby. Instituty ustanovení a určení musí zůstat spíše výjimečnými a nikoli (pro konkrétní žadatele) postupem pravidelným, ve vnímání žalobkyně skoro až nárokovým. To je zřejmé například z toho, že žalobkyně je schopna platit soudní poplatky z návrhu za kasační stížnost. Nemůže proto pro ni být větší potíží advokáta si k poptávané právní službě zvolit, uzavřít s ním dohodu o poskytnutí právní služby a za to mu platit odměnu dle advokátního tarifu. Zákonodárce zmíněnou novelou nezměnil, ani nález Ústavního soudu sp. zn. PL. ÚS 44/21 se toho nedotkl, znění § 18 odst. 2 ZA. Dále žalovaná opětovně poukázala na znění § 23 odst. 5 a § 18c odst. 3 ZA.
12. Dle žalované bylo povinností žalobkyně nejen označit alespoň advokáty, ale také osvědčit, že se na ně obrátila s poptávkou právní služby a že jí tito konkrétní právní službu odmítli poskytnout. Pro proces posouzení podané žádosti o určení advokáta by navíc žalobkyně musela prokázat, že byla takto oslovenými advokáty odmítnuta. Tuto zákonnou podmínku dle § 18 odst. 2 ZA žalobkyně žádostmi nesplnila. Žalovaná opětovně zdůraznila, že si žalobkyně mohla a měla advokáta k právní službě zvolit, na tuto možnost ale zcela rezignovala a žalované není známo, z jakého důvodu. Opětovně uvedla, že se žalobkyni poučení o nové právní úpravě v důsledku novelizace ZA od žalované již předem dostalo, přičemž se navíc pro dané řízení o žádosti o určení advokáta ve smyslu § 55a odst. 1 ZA ustanovení § 37 odst. 3 správního řádu neuplatní. Tato právní úprava platila i před nálezem Ústavního soudu a Novelou.
13. Žalovaná shrnula, že určení advokáta za úplatu je s účinností ode dne 1. 1. 2024 novým právním institutem, bylo tak možné předpokládat, že rozhodnutí žalované, které bude Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

vybudováno na současném znění a vzájemném vztahu § 18c odst. 3 a § 23 odst. 5 ZA, bude dříve či později napadeno žalobou. Stalo se tak ve věci vedené u zdejšího soudu pod sp. zn. 10 A 41/2024, kdy byla žaloba rozsudkem ze dne 22. 8. 2024 zamítnuta. Od té doby shodně postupoval soud i v dalších věcech, např. sp. zn. 14 A 43/2024 rozsudkem ze dne 30. 9. 2024. Obdobně i senát 15 A, například rozsudkem ze dne 23. 1. 2025, ve věci sp. zn. 15 A 57/2024 či dne 20. 2. 2025 ve věci sp. zn. 15 A 56/2024, aktuálně dále devátý senát dne 12. 3. 2025 ve věci sp. zn. 9 A 70/2024. Není proto pravdivé tvrzení žalobkyně, že dosud nebyla vyřešena otázka, zda se Novela účinná od 1. 1. 2024 měla či neměla projevit v § 18 odst. 2 ZA. Uvedená rozhodnutí správního soudu se vypořádávají i s dalšími námitkami žalobkyně, a to v její neprospěch, jako je tomu u nicotnosti a u subjektivního výkladu žalobkyně stran Novelu ZA.

14. S ohledem na stejná tvrzení žalobkyně jako v označených a již soudy řešených věcech žalovaná podotkla, zda se nejedná již o situaci, kdy by měla být žalované přiznána náhrada nákladů řízení.
15. Žalovaná žádala, aby soud žalobu zamítl.
16. V podání ze dne 22. 5. 2025 se žalobkyně omluvila z ústního jednání, jehož nařízení přitom sama navrhovala, a setrvala na svém stanovisku.

Posouzení Městským soudem v Praze

17. K nařízenému ústnímu jednání se účastníci ani jejich zástupci nedostavili, soud proto postupem podle § 49 odst. 12 s. ř. s. vyhlásil rozsudek na úřední desce soudu.
18. Soud přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které předcházelo jeho vydání, v rozsahu žalobou uplatněných bodů, kterými je vázán, podle skutkového a právního stavu ke dni jeho vydání, a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
19. Podstatou sporu je posouzení, zda je pro splnění podmínek pro určení advokáta žalovanou nutné, aby žalobkyně ve své žádosti o určení advokáta k poskytnutí právní služby za úplatu ve smyslu § 18c zákona o advokacii doložila, že se bezúspěšně pokusila zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů.
20. Soud předně uvádí, že se obdobnou argumentací žalobkyně, tedy že není povinna uvádět jména dvou advokátů, kteří jí odmítli právní službu poskytnout, v nedávné době zabýval ve výše uvedených věcech, jakož i pod sp. zn. 10 A 41/2024, sp. zn. 14 A 43/2024, sp. zn. 11 A 70/2024 a sp. zn. 11 A 65/2024, v nichž neshledal argumentaci žalobkyně důvodnou a podané žaloby proto zamítl. V nyní projednávané věci se soud s těmito rozsudky plně ztotožňuje a nemá důvod se od nich odchýlit, a to včetně závěrů 15. senátu v rozsudku ze dne 23. 1. 2025, č. j. 15 A 57/2024-53 (mimo jiné v bodě 38 k nicotnosti rozhodnutí žalované), s nimiž žalobkyně v žalobě polemizovala, neboť soud těmito závěry plně přisvědčuje a pro stručnost na ně odkazuje.
21. Soud dále uvádí, že neshledal žalobou napadená rozhodnutí nicotná či nezákonná z důvodů, které žalobkyně tvrdí, jak vyplýne z odvodnění rozsudku níže. Soud žalovaná rozhodnutí nepovažuje ani za nepřezkoumatelná. Z ustálené judikatury správních soudů je zřejmé, že institut nepřezkoumatelnosti nelze libovolně rozšiřovat a vztáhnout jej i na případy, kdy se správní orgán podstatou námitky účastníka řízení řádně zabývá a vysvětlí, proč nepovažuje argumentaci účastníka správnou, byť výslovně v odůvodnění rozhodnutí nereaguje na všechny myslitelné aspekty vznesené námitky a dopustí se dílčího nedostatku odůvodnění. Nedostatkem důvodu nelze rozumět dílčí nedostatky odůvodnění, ale pouze nedostatek Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

důvodů skutkových (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003-75).

22. Nepřezkoumatelnost není způsobena ani nižší kvalitou odůvodnění, nýbrž závěrem o tom, zda rozhodnutí obsahuje alespoň základní náležitosti do té míry, že může být podrobeno soudnímu přezkumu. Správní orgán není povinen vypořádat každý dílčí argument. Pokud žalobce uplatní pouze obecné námitky, může se s nimi rozkladový orgán vypořádat pouze v obecné rovině (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 7. 2018, č. j. 8 Afs 71/2007 – 116). Námitky lze vypořádat i tak, že správní orgán prezentuje v odůvodnění právní názor odlišný od názoru účastníka řízení, pakliže zdůvodnění tohoto názoru poskytuje dostatečnou oporu výroku rozhodnutí. Tím jsou minimálně *implicitae* vypořádány i námitky účastníka, absence odpovědi na jednotlivé námitky účastníka v odůvodnění rozhodnutí bez dalšího nezpůsobuje nepřezkoumatelnost rozhodnutí. Podstatné je, aby se správní orgán vypořádal se všemi základními námitkami (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2015, č. j. 6 As 152/2014 – 78).
23. Soud k tomu poukazuje na ustálenou judikaturu NSS, dle které *NSS připomíná, že zrušení rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost je vyhrazeno těm nejzávažnějším vadám rozhodnutí, tedy nesrozumitelnosti či nedostatku důvodů, kvůli kterým skutečně nelze rozhodnutí věcně přezkoumat (např. rozsudek NSS ze dne 17. 1. 2013, č. j. 1 Afs 92/2012-45). Nepřezkoumatelnost rozhodnutí pro nedostatek důvodů pak musí být „vykládána ve svém skutečném smyslu, tj. jako nemožnost přezkoumat určité rozhodnutí pro nemožnost zjistit v něm jeho obsah nebo důvody, pro které bylo vydáno“ (usnesení rozšířeného senátu ze dne 19. 2. 2008, č. j. 7 Afs 212/2006-74, č. 1566/2008 Sb. NSS). [17] Správní orgán nemusí výslovně reagovat na každou dílčí námitku. V rovině věcného posouzení může vystavět vlastní argumentaci, v jejíž konkurenci pak námitky účastníků neobstojí. Nepřezkoumatelnost rozhodnutí pro nedostatek důvodů má proto místo zejména tehdy, opomene-li správní orgán na námitku účastníka zcela (tedy i implicitně) reagovat (srov. např. již cit. rozsudek NSS č. j. 1 Afs 92/2012, bod 28, nověji rozsudek NSS ze dne 17. 8. 2023, č. j. 1 Afs 66/2023-79, bod 23). V nyní projednávané věci žalobou napadená rozhodnutí těmito požadavkům dostala. Z jejich odůvodnění je totiž zřejmé, jakými úvahami byla žalovaná vedena, jakými skutečnostmi se zabývala, z jakých důvodů a na základě jakých konkrétních skutečností své závěry učinila. Žalovaná prezentovala ucelený právní názor na skutková zjištění, která jí poskytla dostatečnou oporu pro výroky napadených rozhodnutí. Z napadených rozhodnutí lze seznat, na základě jakých podkladů a na základě jakých úvah žalovaná dospěla ke svým závěrům. Rozhodnutí tak nejsou nepřezkoumatelná pro nedostatek důvodů. Soud neshledal ani, že by rozhodnutí byla vnitřně rozporná. Napadená rozhodnutí je nutno číst v jejich celku. O tom, že nic nezůstalo skryto ani nebylo nesrozumitelné ostatně svědčí i skutečnost, že žalobkyně uplatnila obsáhlou žalobní argumentaci, z níž je zřejmé, že se závěry rozhodnutí žalované nesouhlasí. Samotný nesouhlas žalobkyně bez dalšího však jí tvrzené procesní vady rozhodnutí žalované nezakládají. “*
24. K posouzení důvodnosti žalobních bodů ve věci samé soud odkazuje na zákon o advokacii, který stanovuje pro určení advokáta k poskytnutí právní služby několik podmínek, jež musí být splněny kumulativně.
25. Podle ustanovení § 18 odst. 2 zákona o advokacii *ten, kdo nesplňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem podle zvláštních právních předpisů a ani si nemůže zajistit poskytnutí právních služeb jinak (dále jen „žadatel“), má právo, aby mu Komora na základě jeho včasné žádosti určila advokáta k poskytnutí*

Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

a) právní porady podle § 18a nebo b) právní služby podle § 18c.

26. Podmínky takové žádosti vyplývají z ustanovení § 18c odst. 3 zákona o advokacii, dle kterého *„nejde-li o poskytnutí právní služby na náklady státu podle § 23 odst. 3, je žadatel povinen v žádosti podle odstavce 2 doložit, že se neúspěšně pokusil zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů.“*
27. Z toho je zřejmé, že žadatel je povinen doložit, že se neúspěšně pokusil zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů tehdy, pokud se domáhá určení advokáta jinak, než na náklady státu v případech uvedených v § 23 odst. 3 zákona o advokacii. O které případy konkrétně jde, vyplývá z ustanovení § 23 odst. 3 zákona o advokacii.
28. S účinností zákona č. 349/2023 Sb. (Novela) od 1. 1. 2024 platí podle § 23 odst. 3 zákona o advokacii *„byl-li advokát určen podle § 18c k poskytnutí právní služby bezplatně a spočívá-li právní služba v zastoupení v řízení před orgány veřejné správy a v řízení před Ústavním soudem, hradí jeho odměnu stát podle právního předpisu upravujícího mimosmluvní odměnu, není-li stanoveno jinak. V ostatních věcech má advokát určený podle § 18c k poskytnutí právní služby bezplatně pouze nárok na poskytnutí náhrady podle stavovského předpisu. Ustanovení § 22 odst. 1 části věty za středníkem se nepoužije.“*
29. Pro posouzení je významné také ustanovení § 23 odst. 5 téhož zákona *„byl-li advokát určen podle § 18c k poskytnutí právní služby za úplatu, hradí jeho odměnu klient podle právního předpisu upravujícího mimosmluvní odměnu, nedohodne-li se advokát s klientem jinak.“*
30. Lze tak shrnout, že žadatelé dle § 18c odst. 1 zákona o advokacii nejsou od 1. 1. 2024 v určení advokáta pro poskytnutí právní služby nijak omezeni na nepříznivé majetkové poměry (a jejich prokázání). Mohou tedy žádat o bezplatné určení advokáta, kdy náklady na odměnu advokáta žadatel nehradí a v případech stanovených v § 23 odst. 3 zákona o advokacii je hradí stát. Kromě toho ve všech případech mohou žádat o určení advokáta za úplatu, kterou však žadatelé hradí z vlastních prostředků.
31. Pro určení advokáta k poskytnutí právní služby žadatelé nicméně stále musí splnit výchozí podmínky dle § 18 odst. 2 zákona o advokacii, tj. především to, že si žadatel nemůže zajistit poskytnutí právních služeb jinak. Právě k prokázání této podmínky se pak vztahuje podmínka stanovená v ustanovení § 18c odst. 3 zákona o advokacii. Podle ní je žadatel, pokud nejde o poskytnutí právní služby na náklady státu v případech dle § 23 odst. 3 zákona o advokacii, povinen v žádosti doložit, že se neúspěšně pokusil zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů. Jestliže totiž žadatel prokáže, že i přes ochotu uhradit odměnu advokáta opakovaně nebyl schopen si právní služby zajistit (tj. zajistit si ji jinak než určením), je na místě určit advokáta takovému žadateli rozhodnutím žalované.
32. Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 44/21, v jehož důsledku byla Novela vydána, vytkl původní právní úpravě zákona o advokacii toliko vyloučení právní pomoci z jiných důvodů než příjmových a majetkových poměrů. Vyloučení této podmínky z ustanovení § 18c odst. 1 zákona o advokacii pak potvrdila Novela účinná od 1. 1. 2024. Zákonodárce tedy Novelou umožnil určení advokáta k právní službě v případech bezplatných žádostí, ale i žádostí za úplatu. Další podmínky, za jejichž splnění lze advokáta určit (konkrétně žalobkyní namítané § 18 odst. 2 a § 18c odst. 3 zákona o advokacii), pak podle výše vyloženého názoru soudu (vycházejí ze smyslu a účelu těchto podmínek) obstojí již zcela nezávisle na ustanovení § 18c Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

odst. 1 zákona o advokacii, a nijak nebrání žadatelům, aby se domohli poskytování právních služeb ať už na základě bezplatné či úplatné žádosti.

33. Z obsahu žádostí žalobkyně vyplývá, že žalobkyně o určení advokáta na náklady státu nepožádala, neboť v nich sama výslovně uvedla, že žádá o právní službu za úplatu. Žalobkyně tedy náklady za zastoupení určeného advokáta k poskytnutí právní služby – zastoupení v řízení před NSS/ÚS - hodlala hradit sama.
34. S ohledem na podmínky § 18 odst. 2 ve spojení s § 18c odst. 3 zákona o advokacii tak žalovaná právem požadovala po žalobkyni, aby splnila zde zakotvenou podmínku doložit neúspěšné oslovení dvou advokátů.
35. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 10. 4. 2024, č. j. 7 As 194/2023-41, poukázal na to, že důkazní břemeno v této otázce tíží žalobkyni. Vyložil, že bylo „na stěžovatelce, aby dostatečně prokazatelným způsobem osvědčila, že ji jmenovaní advokáti skutečně odmítli, to se jí však nepodařilo. Nejvyšší správní soud tedy souhlasí se žalovanou a krajským soudem, že stěžovatelka nedoložila, že se neúspěšně pokusila zajistit si poskytnutí právní služby prostřednictvím alespoň dvou oslovených advokátů (§ 18c odst. 3 zákona o advokacii). Stěžovatelka sice v žádosti uvedla jména tří advokátů, avšak potvrzení o odmítnutí poskytnutí právní služby nedoložila ani u jednoho z nich. Uvedené vyvolává nemožnost vyhovění žádosti z důvodu nesplnění podmínky dle § 18c odst. 3 zákona o advokacii, tedy nedoložení potvrzením jména dvou konkrétních advokátů, kteří stěžovatelce odmítli poskytnout právní službu. Jelikož podmínky stanovené zákonem o advokacii musí být splněny kumulativně, již jen z tohoto důvodu nemohla být žádost stěžovatelky úspěšná (obdobně srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 2. 2024, č. j. 7 As 217/2023-28)“.
36. Uvedené lze podle stanoviska soudu aplikovat i na nyní projednávanou věc. Pokud žalobkyně neprokázala, že si požadovanou právní službu nemohla zajistit jinak oslovením alespoň dvou advokátů, nebyla naplněna výchozí podmínka dle § 18 odst. 2 zákona o advokacii ve spojení s § 18c odst. 3 zákona o advokacii, tj. žalobkyně neprokázala, že si nemůže zajistit poskytnutí právní služby jinak.
37. Soud proto plně přisvědčil žalované v jejím závěru, že žalobkyně neosvědčila nemožnost zajistit si právní služby jinak dle § 18 odst. 2 ve spojení s § 18c odst. 3 zákona o advokacii.
38. Na tomto závěru nezmění nic ani námitka žalobkyně, že žalovaná v dřívějším skutkově shodném případě žalobkyni v žádosti vyhověla, ačkoli rovněž neuvedla jména dvou advokátů, kteří jí odmítli právně zastoupit. Jak žalovaná ve svém vyjádření k žalobě uvedla, je zde významné časové ukotvení porovnáváných žádostí. V mezidobí mezi vyhlášením derogačního nálezu Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2023, sp. zn. Pl. ÚS 44/21, a okamžikem, kdy se stal tento nález vykonatelným, nebyla právně upravena možnost určení advokáta k poskytnutí právní služby za úplatu. V situaci, kdy došlo k vyhlášení předmětného nálezu Ústavního soudu, ovšem za současné neexistence pozitivní právní regulace, která by na něj reagovala, musela žalovaná i v daném rozhodnutí zcela legitimně hledat postupy, jak žádosti žadatelů o určení úplatného poskytnutí právních služeb vypořádat v souladu se závěry nálezu. Žalobkyně se tak na základě jediného rozhodnutí nemůže dovolávat dobré víry v jednotnost správní praxe žalované, která v podstatě neexistovala a vyvýtela se.
39. V nyní projednávané věci však byla žalobou napadená rozhodnutí vydána již za účinnosti Novel po 1. 1. 2024, tj. za odlišného právního stavu oproti dřívějšímu rozhodnutí žalované. V době vydání žalovaných rozhodnutí tedy byly již Novelou vymezeny podmínky pro

Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

žádosti o určení advokáta bezplatně i za úplatu. Právě pro odlišný právní stav v době vydání těchto rozhodnutí nelze činit závěr o překvapivosti rozhodnutí žalované v nynější věci oproti namítanému rozhodnutí.

40. Soud dospěl k závěru, že žalobkyně nesplnila jednu ze zákonných podmínek pro určení advokáta žalovanou, proto již neposuzoval, zda obстоjí i druhý důvod nevyhovění její žádosti napadeným rozhodnutím I., pro opožděnost. Na zákonnosti posouzení žalované by to nemohlo mít vliv.

Závěr a náklady řízení

41. Soud proto nedůvodnou žalobu podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
42. Výrok o nákladech řízení je odůvodněn ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s., žalobkyně neměla ve věci úspěch, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení, žalovanému správnímu orgánu, který byl úspěšný, však důvodně vynaložené náklady řízení nevznikly.

Poučení

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 28. května 2025

JUDr. Ivanka Havlíková v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.